

INPUT

EMANCIPATIENOTA

2025-2027

April 2025

Inhoud

Introductie.....	3
I. Iedereen moet volwaardig mee kunnen doen én meebeslissen	4
II. Iedereen moet veilig kunnen zijn	6
III. Internationaal.....	8

Introductie

Alliantie Politica: Meer vrouwen in de politiek

Vrouwen zijn nog altijd ondervertegenwoordigd in de Nederlandse politiek. Alliantie Politica brengt hier verandering in. Met trainingen, netwerken, kennis en nieuws stimuleert Politica vrouwen om politiek actief te worden én te blijven – voor een gelijke machtsbalans en een gezond functionerende democratie. De alliantie bestaat uit WO=MEN, Stem op een Vrouw, de Nederlandse Vrouwen Raad en Emancipator, en wordt gesteund door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Opbouw input

In de Kamerbrief over Emancipatiebeleid zet het kabinet in op twee prioriteiten: (1) Iedereen moet volwaardig kunnen meedoen (én meebeslissen); (2) Iedereen moet veilig kunnen zijn. De input van alliantie Politica is gekoppeld aan deze twee prioriteiten.

Hartelijke groet,

Alliantie Politica

I. Iedereen moet volwaardig mee kunnen doen én meebeslissen

Meedoen én meebeslissen

Vrouwen zijn nog steeds ondervertegenwoordigd in de Nederlandse politiek. Slechts 27% van de wethouders, 33% van de raadsleden en 17% van de Commissarissen van de Koning is vrouw. Deze scheve verdeling beperkt het politieke perspectief en kan leiden tot ineffectief of zelfs schadelijk beleid voor vrouwen en gender-diverse personen. Daarnaast zijn zichtbare rolmodellen essentieel voor de betrokkenheid en ambitie van meisjes en vrouwen.

Aanbeveling:

- De nieuwe Emancipatienota moet daarom inzetten op participatie én besluitvorming.
- Een snelle behandeling in de Tweede Kamer van de Wet op de Politieke Partijen (WPP), in samenwerking met het ministerie van BZK, met behoud van aandacht voor participatie van jongeren en ondervertegenwoordigde groepen.

Zet in op betere verlofregelingen voor politici

Vrouwen ondervinden nog altijd drempels om politiek actief te worden én te blijven. Eén van die barrières ligt in de manier waarop de politiek is georganiseerd. Zo zijn de huidige verlofregelingen voor politieke ambtsdragers bij ziekte, zwangerschap en ouderschap of andere omstandigheden zeer beperkt en rigide. In de praktijk bieden ze onvoldoende ruimte en zekerheid, wat vooral vrouwen belemmert om een politieke functie te combineren met andere verantwoordelijkheden.

In het bredere emancipatiebeleid is de afgelopen jaren juist wel vooruitgang geboekt, zoals met uitbreiding van het vaderschapsverlof en meer aandacht voor mantelzorg. Voor het politieke ambt blijft deze ontwikkeling achter. Dat is een gemiste kans.

Aanbeveling

- Maak vaart met het wetsvoorstel modernisering verlof- en vervangingsregeling politieke ambtsdragers. OCW kan vanuit haar coördinatiefunctie ondersteuning bieden aan MinBZK, dat verantwoordelijk is voor dit wetsvoorstel.

Verbeter dataverzameling over vrouwen in de politiek

Voor effectief en rechtvaardig beleid tegen genderongelijkheid is het essentieel om te beschikken over actuele, uitgesplitste en intersectionele data over de politieke participatie van vrouwen. Alleen met dit soort gegevens kunnen we uitsluitingsmechanismen zichtbaar maken en gericht aanpakken. Bovendien helpt publieke beschikbaarheid van deze data onderzoekers, maatschappelijke organisaties en media om ongelijkheid beter te duiden en agenderen.

De huidige monitor Staat van het Bestuur van het ministerie van BZK voldoet nog niet. De informatie is niet volledig, lastig toegankelijk en beperkt zich tot gender, zonder oog voor andere vormen van diversiteit. Daardoor blijft belangrijke context onzichtbaar.

Aanbevelingen

- Zorg voor jaarlijkse, door de overheid verzamelde data over het aandeel vrouwen in alle bestuursorganen (gemeenteraad, provincie, waterschap, etc.) en per politieke partij.
- Meet bij verkiezingen structureel het aandeel vrouwen op kandidatenlijsten, uitgesplitst per partij en locatie, het aantal voorkeurstemmen op vrouwen en het aantal verkozen vrouwen.
- Breid de Staat van het Bestuur uit met intersectionele gegevens en verbeter de toegankelijkheid en bruikbaarheid van de monitor voor breed gebruik.

Blijf staan voor gendergelijkheid, vrouwenrechten en LHBTIQ+ rechten

Nederland heeft internationaal een sterke reputatie als voorvechter van mensenrechten, democratie en rechtsstaat. Vanuit die positie zet het zich in Europese en internationale gremia in voor gendergelijkheid, vrouwenrechten en gelijke rechten voor de LHBTIQ+ gemeenschap.

Gendergelijkheid en vrouwenrechten zijn juridisch verankerd in een groot aantal internationale afspraken en wetten, waar ook Nederland zich aan heeft gecommitteerd. Zoals de [Beijing Verklaring en Platform voor Actie](#) uit 1995 en opeenvolgende VN Commission on the Status of Women (CSW) Agreed Conclusions, [VN Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen](#) (VN-Vrouwenverdrag, oftewel CEDAW) uit 1979, het [VN Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap](#) uit 2007 en [Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld](#) (Istanbul Conventie) uit 2011.

Toch heeft het kabinet Schoof sinds zijn aantreden taal en inzet op dit vlak merkbaar afgezwakt. Zo wordt in officiële documenten, waaronder de [Kamerbrief Emancipatie van 18 november 2024](#), het woord ‘gender’ niet eens genoemd. Daarmee wijkt het kabinet af van internationaal erkende termen en dreigt het verworven rechten en juridische afspraken te ondermijnen.

Het schrappen of vermijden van expliciete termen als ‘gender’ en ‘vrouwen’ is niet neutraal, maar een stap richting uitsluiting. Het zet de deur open naar beleid waarin grote groepen – waaronder vrouwen en LHBTIQ+ personen – niet meer erkend worden. Daarmee laat de overheid na om kwetsbare groepen te beschermen, en ondermijnt zij haar eigen wettelijke en morele verplichtingen. Iedereen heeft recht op een overheid die hen ziet, vertegenwoordigt en beschermt.

Aanbevelingen

- Neem in de nieuwe Emancipatienota expliciet op dat het kabinet de internationale en verdragsrechtelijke verplichtingen en afspraken op het gebied van gendergelijkheid, vrouwenrechten en LHBTIQ+ rechten respecteert – zowel in inhoud als in taalgebruik.
- Taal doet ertoe. Behoud en gebruik internationaal erkende juridische taal over gender en mensenrechten in beleid en communicatie.
- Zorg dat het ministerie van OCW als coördinerend ministerie voldoende capaciteit heeft om andere ministeries te wijzen op hun verplichtingen, en stimuleer een breed gedragen, samenhangende uitvoering van het emancipatiebeleid.

II. Iedereen moet veilig kunnen zijn

Bestrijd de groeiende anti-rechten en anti-genderbeweging

Gendergelijkheid, vrouwenrechten en LHBTIQ+ rechten staan wereldwijd onder druk. Ook in Nederland zien we een groeiende invloed van conservatieve en autoritaire bewegingen die zich keren tegen deze rechten en waarden. Deze bewegingen zijn internationaal goed georganiseerd, versterken elkaar en verspreiden een wereldbeeld waarin traditionele rolpatronen en ongelijkheid tussen mannen, vrouwen en queerpersonen worden verheerlijkt. Ze zetten een autoritair, ultraconservatief en vaak vrouwvijandig manbeeld in – niet alleen uit overtuiging, maar ook voor politieke winst.² Deze ideologie is fundamenteel antidemocratisch.

De gevolgen zijn zichtbaar.³ Stap voor stap worden termen als ‘gender’, ‘vrouwenrechten’ en ‘gelijkheid’ uit beleid en officiële documenten geschrapt. In andere landen – zoals de VS⁴ en Hongarije⁵ – is deze trend al verder gevorderd: daar zijn bepaalde woorden taboe verklaard, zijn Pride-marsen verboden en is wetgeving aangenomen die LHBTIQ+ zichtbaarheid in het publieke domein beperkt. Ook in Nederland voelen maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor seksuele en reproductieve rechten, inclusieve voorlichting en gelijke behandeling de druk toenemen. Ze moeten beveiligingsmaatregelen nemen voor kantoren en evenementen, hun ANBI-status wordt in twijfel getrokken en desinformatie maakt transpersonen tot mikpunt. Vrouwelijke mensenrechtenverdedigers, wetenschappers, politici en journalisten – én mannen die zich uitspreken voor gelijkheid – worden doelbewust aangevallen, zowel online als offline. Met als doel hen monddood te maken, tot zelfcensuur te dwingen of zelfs uit het publieke debat te laten verdwijnen.

Hoewel Nederland nog in de top 10 van de SDG Gender Index staat, is er sinds 2015 sprake van stagnatie. In de [Global Gender Gap Index](#) zakte Nederland in 2024 voor het derde jaar op rij naar plek 28. Vooral op het gebied van arbeidsparticipatie, loonverschillen en politieke invloed van vrouwen is er nog veel te verbeteren. De urgentie is dus groot.

Aanbevelingen

- Bescherm maatschappelijke organisaties: Neem in de Emancipatienota expliciet op dat organisaties die zich inzetten voor gendergelijkheid, vrouwenrechten en LHBTIQ+ rechten structurele, onvoorwaardelijke politieke én financiële steun blijven ontvangen. Ze vormen het fundament van een sterke democratische rechtsstaat en zijn strategische partners én kritische waakhonden.
- Versterk de alliantieconstructie: Zet de huidige samenwerking met maatschappelijke organisaties voort met minstens gelijkblijvende financiering. Zorg ervoor dat ook kleinere en recent opgerichte initiatieven toegang krijgen tot middelen, zodat het veld breed en inclusief blijft.
- Treed op tegen aanvallen en intimidatie: Benoem in de nota dat het kabinet zich expliciet uitspreekt tegen de groeiende aanvallen op mensenrechtenverdedigers, wetenschappers, politici, journalisten en mannen die opkomen voor gendergelijkheid. Maak duidelijk dat intimidatie en dreigementen, zowel online als offline, onacceptabel zijn – en dat het bagatelliseren hiervan door maatschappelijke groeperingen of politieke leiders niet wordt getolereerd.

- Investeer in mannenemancipatie: Erken en benut de rol die mannenemancipatie kan spelen in het tegengaan van de anti-genderbeweging. Door zorgzame mannelijkheid te promoten, dragen we bij aan het doorbreken van schadelijke stereotypen en creëren we ruimte voor mannen om bij te dragen aan – én te profiteren van – een gelijkwaardige samenleving. Zet hiervoor in op samenwerking met maatschappelijke initiatieven en investeer in bewustwording en educatie.

Bestrijd de groeiende online haat tegen vrouwelijke politici

Negentig procent van de vrouwelijke politici krijgt te maken met (online) intimidatie of bedreiging. In het steeds meer gepolariseerde politieke klimaat spreken steeds meer volksvertegenwoordigers zich hierover uit. Zij voelen zich vaak in de steek gelaten – zowel door hun partij als door de overheid.

Vooral vrouwen, mensen van kleur en LHBTIQ+ personen worden disproportioneel geraakt. Zij trekken zich vaker terug of passen zelfcensuur toe, uit angst voor hun veiligheid. Dat ondermijnt de diversiteit van politieke representatie en daarmee onze democratische rechtsstaat. Intussen verspreiden autoritaire en vrouwonvriendelijke bewegingen online steeds meer haat en beïnvloeden ze het publieke debat – ook in Nederland.

De overheid heeft de verantwoordelijkheid om álle politici te beschermen en gelijke, veilige deelname aan het politieke debat mogelijk te maken. Daarbij is ook mannenemancipatie van belang: het bevorderen van zorgzame mannelijkheid helpt om schadelijke stereotypen en machtsstructuren te doorbreken.

Aanbevelingen

- Het ministerie van BZK biedt ondersteuning aan bestuurders bij bedreiging en intimidatie, onder meer via samenwerking met politie en burgemeesters. Deze hulp geldt echter niet voor volksvertegenwoordigers, terwijl juist zij steeds vaker het doelwit zijn. Breid deze ondersteuning uit met specifieke maatregelen voor volksvertegenwoordigers, inclusief laagdrempelige meldpunten, veiligheidsadvies en psychosociale ondersteuning.
- De IAO Conventie 190 ([ILO 190](#)) erkent geweld en intimidatie op de werkvloer als een schending van mensenrechten en een belemmering van gelijke kansen. Dat geldt net zo goed voor de politieke werkvloer. In [2022](#) gaf de minister van SZW aan dit verdrag te willen ratificeren. In [2023](#) werd een goedkeuringswet voorbereid, maar daadwerkelijke ratificatie blijft uit. Dring aan op spoedige ratificering en implementatie van ILO 190.

III. Internationaal

Nederland staat internationaal bekend als voorloper op het gebied van gendergelijkheid, vrouwenrechten en LHBTIQ+ rechten. Via strategische partnerschappen met maatschappelijke organisaties – zowel nationaal als in het mondiale Zuiden – heeft Nederland initiatieven gesteund die vrouwen, meisjes en LHBTIQ+ personen versterken in hun politieke en maatschappelijke rol. Deze samenwerking draagt bij aan hun zichtbaarheid, invloed en veiligheid in internationale besluitvorming.

Behoud de unieke samenwerking met het maatschappelijk middenveld

De uitvoering van internationale verdragen zoals CEDAW en de Istanbul Conventie wordt mede bewaakt door maatschappelijke organisaties, vaak verenigd in het Netwerk VN-Vrouwenverdrag. Zij maken schaduwrapportages met concrete aanbevelingen aan de Nederlandse overheid. Ook andere verdragen, zoals het [VN Verdrag Handicap artikel 29](#) en [Aanbeveling 40 van CEDAW](#), bevatten belangrijke verplichtingen voor inclusieve politieke participatie.

Aanbevelingen

- De ministeries van OCW en BZ hebben belangrijke ervaring opgebouwd met het steunen en betrekken van maatschappelijk middenveld bij internationale processen als CEDAW. Dit leidt tot bredere betrokkenheid en betere resultaten, ook voor Nederland. Blijf het maatschappelijk middenveld in Nederland ondersteunen om actief betrokken te kunnen zijn bij internationale processen over gendergelijkheid, vrouwenrechten en LHBTIQ+ rechten.
- Vergroot de bekendheid in Nederland van afspraken zoals SDG 5, de Beijing Verklaring en de Istanbul Conventie. Versterk het draagvlak door informatie en educatie.
- Volg de aanbevelingen uit schaduwrapportages, zoals voor CEDAW, voor het VN Verdrag Handicap en voor de Istanbul Conventie, op en rapporteer hierover aan de Tweede Kamer en het brede publiek.
- Blijf ook binnen het Raad van Europa verband de kenmerkende Nederlandse voorvechter op gendergelijkheid, vrouwenrechten en LHBTIQ+ rechten. Blijf in VN verband ook inzetten voor LHBTIQ+ rechten door actieve deelname aan de UN LGBTI Core Group en de Equal Rights Coalition. Blijf ook actief het mandaat van de UN Independent Expert on Sexual Orientation en Gender Identity steunen.